

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS FRAKCIJA

Kodas 1886 05295 Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius Tel.: (8~5) 239 66 19 El.p. lsdpf@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Ministrėi Pirmininkei Ingridai Šimonytei

KREIPIMASIS

2021-03-18

DĖL APSIRŪPINIMO MAISTU

Rusijos karinė agresija Ukrainoje sukretė visą pasaulį. Be kitų skaudžių padarinių, stebimas maisto tiekimo grandinių sutrikimas. Ukraina – labai svarbi šalis pasaulio maisto sistemoje. Pernai Rusijos ir Ukrainos kviečių eksportas sudarė net 25 proc. pasaulio kviečių eksporto rinkos. Ukraina yra viena iš pagrindinių saulėgrąžų ir kukurūzų eksportuotojų, jos indėlis labai svarbus aprūpinant pasaulį kiaušiniai, paukštiena, daržovėmis, vaisiais ir kitais maisto produktais.

V. Putino karas prieš Ukrainą sudavė skaudų smūgį pasaulio apsirūpinimo maistu architektūrai. Jungtinių Tautų (JT) maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO), Tarptautinis valiutos fondas, Pasaulio Bankas, Europos Komisija jau paskelbė nerimą keliančių prognozių dėl sparčiai augančių pasaulio maisto, energijos išteklių, kuro, trąšų, pesticidų ir sėklų kainų. JT Generalinis Sekretorius šiomis dienomis įspėjo pasaulio valstybes apie prasidedančią pasaulinę maisto krizę.

Smarkiai augančios kainos ir beprecedentė infliacija slegia ir Lietuvos žmones. Rusijai ir Baltarusijai taikomos sankcijos palietė ir Lietuvos įmones, gaminančios trąšas ir kurą. Tai paveikė Lietuvos žemdirbių apsirūpinimą trąšomis ir kuru. Dėl išaugusių išteklių kainų smarkiai išaugo trąšų gamybos kaštai ir kainos ūkininkams. Dramatiškai pabrango pesticidai ir sėklinė medžiaga. Tendencijos rodo, kad rudenį grūdinės kultūros smarkiai brangs. Išaugusios grūdų kainos pabrangins pašarus, o šių kaštų augimas persiduos gyvūninės produkcijos kainoms. Prognozuojama, kad kiaušienos, vištienos, kiaušinių kainos gali kilti 2–3 kartus.

Maisto krizė labai apsunkins Ukrainos atstatymą po karo. Lietuvai tenka politinis uždavinys padėti Ukrainai taip pat ir žemės ūkio produktais. Todėl labai svarbu užtikrinti, kad Lietuvoje būtų užauginti kuo didesni derliai. Maksimaliai intensyvinant maisto produktų gamybą, dalį jų bus galima skirti pagalbai Ukrainai.

Toks strateginis apsisprendimas leis ne tik apsaugoti mūsų žmones nuo maisto kainų augimo, galimo maisto produktų trūkumo, bet ir numatyti konkrečią pagalbą maisto produktais Ukrainai, sukaupus pakankamas maisto atsargas šių metų rudeniu.

Šis strateginis tikslas reikalauja ypač skubių veiksmų jau dabar, sparčiai artėjant pavasario sėjai. Neatidėliotinas Vyriausybės uždavinys – suaktyvinti viso žemės ūkio sektoriaus veiklą. Kategoriskai nepritariame žemės ūkio ministerijos valdininkų teiginiams, esą žemdirbiai

turėtų pasitenkinti mažesniais derliais ir produkcijos gamybos tempais. Tai rodo visišką valdininkų nesusigaudymą gresiančios maisto krizės akivaizdoje.

Šiandien raginame Vyriausybę skubiai parengti strateginių veikslių planą, kuriame būtų numatyti trumpojo (šių metų kovo ir balandžio mėn.), vidutinio (gegužės–birželio) ir ilgojo (iki viso derliaus nuėmimo ir sandėliavimo) laikotarpių veiksmai.

Siūlome:

1. skubos tvarka sukurti kreditavimo mechanizmą ūkininkams, kad šie galėtų įpirkti trąšas;
2. numatyti būtinosios gamybos subsidijavimo tvarką, pagal kurią būtų kompensuojama dalis išaugusių žemės ūkio gamybos kaštų ir patiriamų nuostolių;
3. skubiai mažinti akcizą žemės ūkyje naudojamiems degalams;
4. teikti subsidijas trąšoms ir kitiems išaugusiems ūkininkų kaštams kompensuoti;
5. laikinai užšaldyti visus biurokratinis ribojimus bei nereikalingą žemės ūkio subjektų kontrolę;
6. neapsunkinti pesticidų naudojimo, iki rudens iššaldyti pievų ir pelkių atkūrimo iniciatyvas, iki metų pabaigos nukelti kai kurias žemės ūkio veiklą apsunkinančias naujas iniciatyvas;
7. remti išmaniąją melioraciją;
8. padidinti Lietuvos nacionalinį maisto saugumo rezervą;
9. taikyti PVM lengvatas pagrindiniams maisto produktams;
10. priimti skubų antiinfliacinių priemonių paketą, kad gerėtų pažeidžiamų gyventojų grupių galimybės apsirūpinti maisto produktais;
11. siekiant didesnės energetinės nepriklausomybės, skatinti ir papildomai finansuoti žemės ūkio sektoriaus energetines atsinaujinančių išteklių iniciatyvas – biodujų ir saulės energijos jėgaines. Tai gali padėti kompensuoti ir elektros energijos bei kuro kainų didėjimą.
12. kreiptis į Lietuvos mokslininkus prašant kompetentingo tyrimo, išvadų ir pasiūlymų dėl veiksmingiausių būdų apsirūpinti maistu, atsižvelgiant į dabartinę situaciją žemės ūkyje.

Mes nesiūlome atsisakyti Europos žaliojo kurso priemonių žemės ūkyje, bet būtina įvertinti, kurios priemonės gali būti taikomos dabar, o kurios – nukeltos rudenii dėl prasidėjusios maisto krizės pasaulyje. Būtina peržiūrėti ir atsisakyti tam tikrų perteklinių ribojimų, mažinančių maisto gamybos pajėgumus.

Lietuvos socialdemokratų partijos
frakcijos seniūnas

Gintautas Paluckas